

Poštšina v državi SHS pavšalirana.

Posamezna številka stane 60 vinarjev.

Naročnina listu:

Celo leto . . . K 50.—
Pol leta . . . 26.—
Četrt leta . . . 13.—

Zunaj jugoslavije:

Celo leto . . . 60.—

Posamezne številke
na listih stane 60 v.

Uredništvo i. upravništvo:

Maribor, Koroška ulica

11. — Telefon št. 220.

STRAZA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Inserti ali oglasila

se računajo po K 1.80
od enoredne politizacije
pri večkratnih oglasilih
— popust. —

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more
govoriti vsak dan od
11. do 12. ure dopoldne.

115. številka.

Maribor, dne 15. oktobra 1920.

Letnik XII.

Naša Slovenska ljudska stranka in mariborske demonstracije.

K zborovanju, ki so ga sklicali gotovi neodgovorni elementi v sredo zvečer na Glavni trg in iz katerega so se razvile poulične demonstracije, naša stranka ni bila povabljena in na njem ni bila zastopana. Člani naše stranke, ki so izvedeli, da sklicujejo dvomljivi elementi zborovanje, in so slutili izgrede že vnaprej, so opozorili na to policijski komisariat že v sredo po dnevu, da pravočasno ukrene vse potrebno za vzdrževanje reda in miru in prepreči izgrede. Naša stranka zastopa načelo:

V državi mora vladati red in mir in mora vsakomur biti zagotovljena varnost življenja in imetja.

Kdor dela proti temu načelu, izpodkopa državi ugled na zunaj in je njen škodljivec! Naša stranka energično protestira proti neodpustljivemu hujskanju ljudskih množic in naj pride to od katerekoli strani.

Slov. ljudska stranka odločno obsoja zadnje izgrede proti someščanom druge narodnosti, ker je tako postopanje nemoralno, ter le škoduje državi in narodu in daje našim nasprotnikom povod, da v Avstriji porabijo isto orožje zoper tam bivajoče naše brate-Slovence, ki morajo končno trpeti in plačevati škodo napravljeno pri pouličnih izgredih nerazsodne množice v Mariboru.

Vodstvo Slov. ljudske stranke.

Izgubili smo, ker smo sami krivi!

Na Koroškem smo izgubili bitko. Izgubili smo jo zoper vse pričakovanje in radi tega je prišel udarec toliko bolj bolesten. Po nobenem porazu ne sme mo izgubiti razuma in poguma. Prvo je, da trezno prevdarimo razloge in vzroke naše nesreče, priznamo, kar smo zakrivali sami, potem pa dvignemo glave. Po vsakem porazu nastane vprašanje: „Kdo je kriv?“ Krivec mora biti, kajti brez krivca ni poraza. Vsakdo mora poznati razmerje sil, preden se spusti v bitko; ako ve, da je preslab, se ne sme spustiti v boj; ako ni vedel, je kriv, ker se je spustil v boj, ne da bi vedel, kako je slab. Zgodi se slučaj, da se mora poveljnik odločiti k bitki, dasiravno je izid dvomljiv, ali celo neuspeh gotov. Tako je bil Leonidas na Grškem in Zrinjski v Sigtetu. Toda v tem slučaju mora predvideti, kakšen bo konec. Osebe, ki so na Koroškem vodile bitko, pa niso prav nič poznale razmerja sil in dejanskega položaja. Izdajali so do zadnjega samozavestna poročila, z njimi zazibali cel narod v sanje, tudi zasebno so nastopali in se izražali zelo lahkomišljeno. Osebe, ki tako malo poznajo razmere sil in postopajo tako lahkomišljeno, nosijo gotovo del odgovornosti za žalostni poraz. Govori se in piše, da tudi naša delegacija ni brez krivde. Nastopala je preveč popustljivo in branila našo zadevo premalo odločno. Verjamemo tudi to in tudi nji pripisujemo del krivde.

Imenujejo se različni posebni vzroki poraza. Pravijo, ker se je srbsko vojaštvo v prvih časih zasedbe obnašalo neprimerno. — Oprostite, meni se ta izgovor zdi zelo neroden. Koliko so ropali folksverci, a vendar niso oplašili nobenega nemškutarja, da ne bi glasoval za Avstrijo! Slednjič mora ta ubogi srbski vojak, ki se je za nas vojskoval, biti vsega kriv! Ni lepo, metati vso krivdo vedno na Srba, še zlasti, če je to tako neutemeljeno, kakor v našem slučaju. Po Koroškem vlada v resnici velika mržnja do Srbov, toda to je posledica sistematičnega in dolgotrajnega grdenja od strani Nemcev še pred vojno in med njo. Novi davki so gotovo nekoliko vplivali, toda ne tako izvanredno. Saj je vsakemu Korošcu dovolj znano, da je v Avstriji še veliko slabše. Tudi vojaška dolžnost ni spadala k odločilnim vzrokom poraza. Iz naših zavednih okolice so nastopali fantje v kljub temu z veliko odločnostjo za Jugoslavijo. Nemškutar bo pa vedno našel razlog, da hujska proti nam.

Poleg krivde naših organizatorjev plebiscita in naše delegacije pada velika krivda na celo naše občinstvo. Od preobrata sem so se delale na Koroškem zaporedoma velike in težke napake, s katerimi smo izpodbijali ljudstvu zaupanje v našo moč in v naše uspehe. Ob preobratu je bilo treba takoj s primerno silo zasesti Celovec in Beljak. Med našo narodno mladino, našimi dijaki-častniki, ki so bili v Avstriji politično osumljeni in preganjani, bi se bilo gotovo našlo nekaj sto oseb, ki bi bile kos tej nalogi. A nikdo ni položaja spregledal in se lotil tega podjetja. Poslali so na Koroško samo nekaj tucatov nesposobnih, bojazljivih orožnikov, ki so se dali loviti kot muhe. Med najbolj bizarne stvari iz dobe prevrata spada gotovo poročila teh orožnikov, kakor so bila poslana

konferenci v Pariz. Z jokavim glasom poročajo drug za drugim vsi na enak način, kako so se dali mirno poloviti in odpeljati od civilistov in prosijo, naj jim mirovna konferenca povrne škodo — toliko in toliko robecev, spodnjih hlač, sraje itd. In tudi potem smo delali na Koroškem neprestano napako za napako, vedno smo podcenjevali sovražne sile in doživljali razočaranja. Vsi ti dogodki niso mogli vzbujati pri nasprotnikih strahu pred nami, pri našem ljudstvu pa zaupanja in samozavesti.

Toda poseči moramo še bolj globoko. Koroški poraz je samo krajeven pojav splošne prikazni, ki vlada vsepovsod po državi. Nedavno mi je rekel neki Hrvat — toda ne socialist, ampak navdušen pristasa ljudske stranke — da ako bi bilo po pristno hrvaških županijah Zagreb, Belovar, Varaždin glasovanje, bi ljudstvo glasovalo za karsibodi, raje tudi za Italijana, samo da pride od države proč. Ako bi bilo glasovanje po Stajerskem in Kranjskem in bi ljudstvo imelo izbiro za kaj drugega, bi tudi izpadlo presenetljivo čudno. Koroška ni slabša, morda celo boljša, kakor kje drugje. Pod Avstrijo je naš človek delal in trpel kot pes, stradal, bil brez vseh pravic, pri vojakihi so ravnali z njim grje kot z živino, a on si ni upal niti misliti, da bi hotel od države proč. A sedaj je pa čisto drugače.

Po vojski je bil naš človek razburjen, jezen in nezadovoljen z vsem, hotel je nekega prevrata. Sam ni vedel, kaj bi hotel. Čutil je samo, da ga je neka sila pahnila v vojno nesrečo in v toliko zla in stresti je hotel to silo, ki je bila nad njim. To je imenoval „svoboda.“ Hotel je svobodo, vseeno kakšno, ukrasti konja, pokazati pest žandariju, godrnjati čez vse, odirati in biti odiran. Te svobode ni našel in bil je jezen. Dalje si je ustvaril ob prevratu vzor nekega tanja, ki bo zavladovalo takoj. Ententa mu bo trosila iz peharjev sladkih biškovtov, denarja bo, kolikor bo hotel, a to dobrega, zvenečega. Toda zgodilo se je obratno. Šele po vojni so se pričele odkrivati gospodarske rane, katere je vsekala vojna. Z eno besedo: duša našega ljudstva je bila v neke vrste boleznem razpoloženju, kakor žena po težkem porodu. Potrebnovala je miru, prevdanka, odpočitka, da najde zopet ravnotežje. Mi pa nismo postopali z ljudstvom, kot z boleznim človekom, ki ima vsled silnih udarcev usode razdražene živce. Obratno! Vznemirjali, razburjali smo ga še vedno bolj. Težko je v sedanjem času biti pameten! Ni je budalosti, katere ne bi smel govoriti, priporočati, zagovarjati. Kaj vse se je že pisalo po našem časopisju. Samo pametne besede ne zapiši, sicer te bodo gledali po strani vsi, tem niso dober strankar, onim čudak, tretjim nerazsoden politik in tako dalje. In vendar se mi zdi potrebno, da v tem resnem trenutku pribijem sledeče: Dve leti smo vsepovsod samo zabavljali, godrnjali, zmerjali, ironizirali. Vse ministre, kar jih je bilo — bili so med njimi boljši in slabši različnih strank — smo oblili z gnojnico. Vsi so nesposobni bebeci ali pa prefrigani lumpje. Poslanci sami tepci, lopovi, neznačajneži. Uradništvo od najvišjega, ki je napol analfabet, pa do najnižjega, ki je navaden zločinec, sami korupcionisti, lopovi, nesposobni. Vsako odredbo, vsako posta-

vo smo samo smešili in grdili. „Lepa naša domovina“ nam je bila samo v posmeh, predmet javnega zaničevanja. To se je delalo po celi državi, od vseh strani in strank, na vse načine. Kako hočete, da bo ljudstvo, ki je bilo že od začetka razdraženo in razočarano, glasovalo za stvar, o kateri sliši samo grdenje in zasmehovanje? Ljudstvu moramo vcepiti zopet nekaj državnega idealizma, dajmo mu ljubezen do države, zaupanje do uradništva, zavest v pravičnost postav in odredb, čustvo dolžnosti. Grajam, kar je graje vredno, a samo v kolikor je neobhodno potrebno in vedno tako, da ljudstvu ne jemljemo spoštovanja.

Dve leti se je po celi državi samo uničevalo in igralo na razdraženih živcih ljudstva. Začnimo lečiti duše in živce, zgradimo državljansko zavest, pa bomo rešili še kaj več, ne samo Koroške. Če bomo pa samo razdirali, bomo razdrli vse.

Mariborska sramota.

Mariborčani se spominjajo, da je „Jugoslovenska Matica“ v Mariboru priredila v zadnjih mesecih več impozantnih manifestacij, ki so se izvršile v najlepšem redu. Nobeden Nemec ni bil pri tem žaljen in oškodovan, obratno: tudi njim je imponiralo naše navdušenje in discipliniranost. V sredo je pa nekaj neodgovornih in pokvarjenih elementov vprizorilo velik škandal, ki je Slovincem v veliko sramoto in škodo, katerega mora obsojati vsakdo, kdor ima kaj poštenja in razuma. V mariborski tiskarni so bili nabiti in tekoni popoldne so se razdeljevali med mladino po mestu listki s pozivom na protestni shod, ki se bode vršil zvečer ob sedmih na Glavnem trgu. Listeki so bili nepodpisani; zoper tako anonimno agitacijo bi bili morali takoj nastopiti merodajni krogi, a storilo se ni ničesar. Tako je postal „general“ Pirc junak dneva, oziroma prvak noči. Razumemo, da vsakemu valovi kri vsled sporočil, ki prihajajo s Koroškega. Toda ravno v takih trenutkih moramo znati vladati nad sabo in ohraniti mirno kri. Kaj hočemo doseči z demonstriranjem? Dati duška svojemu ogorčenju, in povedati, kako nas boli, to je vse! Toda tako važno manifestacijo naj prirede organizacije in na čelo naj stopijo osebe, ki dajo jamstvo, da pojde vse v pravičnem redu. Vmes je pa naglo stopilo nekaj zločinskih elementov, nahujskalo mladino, ki je vedno bolj vroče krvi in pripravljena k odločnim dejanjem, a je bila vsled koroških dogodkov vsa razburjena. Namesto manifestacije celega slovenskega prebivalstva se je vršilo barabsko razgrajanje, ki nam bo v veliko sramoto in škodo. Tukaj ne živimo v Trstu, kjer si lahko laška lakinaža dovoli največja grozodejstva. Kar se je vršilo v Mariboru, ni niti blede slika onega, kar se je bilo v Trstu, toda mi ne živimo v Trstu, ampak v težko priborjenem obmejnem mestu Maribor. Škoda, katero so povzročili neodgovorni razgrajalci našim nemškim someščanom, je velika. Plačala jo bo država, plačali jo bodo Slovenci na Koroškem in v Avstriji. Položaj našega slovenskega prebivalstva na Koroškem je že itak žalosten do viška, mariborski dogodki pojdejo v desetkratnem povečanju med koroškimi Nemci od ust do ust in iztresali bodo jezo nad domačimi Slovenci. Naši rojaki, ki morajo živeti v Av-

striji, bolje imeli skoraj nemogoče stališče. Država trpi na ugledu, trpi pa tudi materijalno. Trgovec si bo že na kakšen način povrnil škodo, toda to pojde na račun celotnega prebivalstva, torej na račun države. Zahvaliti se moramo samo našemu vojaštvu, ki je na lastno pest nastopilo in napravilo red. Mariborskih Nemcev s takimi dejanji ne bomo ne oplašili, ne pridobili. Obratno! Krik pojde po celem svetu. Maribor

bodo izrabljali v dokaz, kako so med nami zatirani, pomniti moramo, da smo med drugimi mirovnimi pogoji podpisali tudi točko o varstvu manjšin. Tako se lahko ta točka, ki nam mora služiti kot glavno orodje, da branimo koroške Slovence, izpremeni v orožje proti nam. Treba, da nastopimo sami proti neodgovornim elementom z zločinskimi instinkti, ki zavajajo našo mladino k tako nepremišljenim dejanjem.

Demonstracije v Mariboru.

Jugoslovenska Matica in Narodni svet za nedrešeno domovino. Ker se raznašajo govorice, da je četrtkovne demonstracije priredila Jugoslovenska Matica in Narodni svet, smo se o tem informirali in lahko povemo, da omenjeni organizaciji nista s tem niti v najmanjši zvezi ter nista bili o nameravanem shodu niti obveščeni.

JDS-„nedolžnost“? — temni elementi. „Tabor“ od včeraj odklanja v imenu JDS vsako odgovornost mariborskih izgrediv. Tokrat bratje ne boste preslepili javnosti. Konstatiramo: Poziv, na manifestacijski shod za v sredo ob 19. uri na Glavnem trgu je prišel na prvi strani in z debelim tiskom edini — „Tabor“ — mariborsko JDS glasilo. Listki-letakiči za ta večerni shod so bili tiskani in nalepljeni na durih Mariborske tiskarne, ki je last JDS. Ze celo popoldne v sredo so oblegali Mariborsko tiskarno dijaki in druga mladež, katerim so se delili v liberalni tiskarni tiskani letaki. Na letakičih za demonstracijo so bili podpisani sklicatelji, ki morajo biti znani samo Mariborski tiskarni. Na shodu na Glavnem trgu je nastopil kot govornik „Taborov“ urednik g. Franjo Pirc. Takoj po shodu so se začeli izgredivi in vendar so sklicatelji shoda odgovorni za red in mir zborovanja. Ako prinese JDS glasilo „Tabor“ poziv na shod, ako so tiskani ti pozivi v JDS Mariborski tiskarni, nalepljeni na tiskarni, se delijo iz tiskarne, so sklicatelji iz tiskarne, govori na shodu urednik „Tabora“, potem pa odklanja JDS vsako odgovornost izgrediv — to je nesramnost. „Tabor“ od včeraj piše v uvodniku kakor da so se ljudje sami zbrali na Glavnem trgu; predzadnji „Tabor“ pa ima na uvodnem mestu poziv na shod — kje je tukaž doslednost? Gospodje krog Mariborske tiskarne, hoteli ste vaša bedasta poročila o Koroški pollačiti z demonstracijskim shodom, radi tega niste vabili na ta shod nobenih drugih strank, korporacij itd., pa ste jo polomili tako, da je danes tudi vas sram, dasi so nekateri sklicatelji tega shoda že po svoji zunanosti temni elementi.

Kdo je hujskal? Kdo je kriv izgrediv in pobijanja? Da sta novinar Pirc in eksekutor Cerne govorila dne 13. oktobra zvečer na mariborskem Glavnem trgu v takem tonu, ki je morel izzvati pobijanje, je nepobito dejstvo. Eden govornikov je zaklical množici: „Dosedaj smo bili kulturni, odslej pa bodimo barbari. Pokažimo to barbarstvo! In sedaj trosijo JDS-ari in še drugi taki elementi Pirc-Cermetove vrste, da so duhovniki, šolske sestre in sploh „klerikalci“ povzročili pobijanje. Ali vas ni sram? Poprej hujskate in zapelujete neodgovorne elemente do pobojev, pišete hujskajoče, širite izzivajoče listke, potem pa namenoma valite krivdo na klerikalce. Tako postopajo harabe, a ne poštenu politiki!

Zmaga — barbarstvo. Nobeden od slovenskih listov ni poročal tako smešno zmagovalno o koroški zmagi kot mariborski „Tabor“, ki dobiva najzaneslivejša poročila od svojih posebnih poročevalcev celo iz Timbuktua. Obenem je poročal „Tabor“ po oni zmagovalni posebni izdaji, da je položaj glede Koroške resen, uvodnik istega lista pa priobčuje pod naslovom: Po zmagi! „Tabor“ od četrtka (ker je datiran za dan naprej) pa poroča naenkrat po že opisani koroški zmagi o porazu z zahtevo, ajmo na Gosposvetško polje! Za poraznim poročilom je prišlo — dejansko barbarstvo in vandalizem, katerega posledice bomo občutili in nosili vsi — osobito pa Korošci! Za posledice v sredo zvečer razbitih šip se lahko zahvali

mo „Taborovi“ logični pisavi: zmaga — po zmagi in faktični vandalizem.

Demokratsko-nemška pobratimija in mariborski vandalizem. Že v daljšem članku smo pribili, da bi bila za naše Nemce in nemškutarje najbolj zdrava kazen: odrek politične enakopravnosti s Slovenci pri volitvah v konstituanto. Da bi se ta zaslužena kazen udejavila, je zahtevala naša stranka, naj se vzame za podlago sodbe, ali je kdo Nemec ali ne: ljudsko štetje iz leta 1910. Demokrate v Sloveniji so bili prvi, ki so priskočili na pomoč našim Nemcem ter nemškutarjem, da so jim pripomogli do politične enakopravnosti z najzavednejšimi Slovenci. To so pa storili radi dejstva: češ, nemškutarija in Nemci bodo volili z nami liberalci, ki ostanemo sicer armada — kandidatov brez volilcev. Poslanec Voglar je zane-marjal mesece svojo poslansko dolžnost, samo da se je pehal za vrekamajcijo Nemcev — krščenih in obrezanih. Demokrate so se torej trudili na vso moč, da pomagajo Nemcem in nemškutarjem do volilne pravice; na drugi strani pa hujskajo demokratski časnikarski kolovodje slovensko mladež na podivjanost po italijansko-barbarskem vzoru. Kdor zasleduje demokratsko bratstvo z nemštvom glede priprave na volitve; na drugi strani pa nemške razbite šipe in pohišivo, si mora priznati: naši demokrati niso pri pameti! Skandal za vso našo mariborsko liberalno intelligenco, da se pusti duševno-politično voditi od enega Voglarja in ljudi kot sta Rehar-Pirc.

Voditelji razgrajčev. V četrtek je bil junak dneva časnikar Franjo Pirc. Ob takozvanih septemberskih dogodkih leta 1908 v Ljubljani je igral slično vlogo Arnošt Kham. Dotični človek je potem v Ljubljani postal kazinot in nemškutar, iz voditelja slovarazgrajčev se je prelevil v voditelja nemške fakinaže, ob prevratu je bil na Koroškem vodja nemških tolpe v beljaškem odseku. Niso vedno najboljši narodnjaki, ki so najboljši razgrajčaji.

Demonstranti pod poveljstvom „Taborovega“ novinarja Pircu so razbili tudi več Slovincem šipe in izlozbe. A najzagrizenejšemu Nemcu dr. Mravlaggu se je prav malo zgodilo. Tudi dr. Orosel in milijonar dr. Franz sta dobro odrezala. Čudimo se, kako je pane Pirc ravno napram nemško-nacionalnim milijonarjem tako milostljiv.

„Taborjeva“ laž. Tabor piše, da je bilo pri shodu najmanj deset tisoč ljudi in da je nastopil Pirc, ker se nobeden drh ni upal stopiti pred to razjano množico. To sta dve veliki laži. Prišlo je res do 2000 ljudi, večina je pa takoj odšla, ko je videla, da zborovanje ni resno in da nastopa Franjo Pirc. Kar je ostalo, bi bili „sklicatelji“ lahko obvladali, ako bi bili hoteli in bili sposobni. To je bila dolžnost „sklicateljev“, ne pa drugih, ki niso imeli nobene pravice, da nastopijo na shodu anonimnih, samo v Mariborski tiskarni znanih sklicateljev.

Demonstranti razbili „JDSarjem“? „Tabor“ poroča, hoteč oprati in skriti svojo izgredivo nagoto, da so demonstranti razbili tudi Jadranski banki nekaj. Da, krojaču Starklu, ki je v isti hiši kot banka, a banki ničesar. Mariborski eskomptni — nič. Nad tablico JDS velikana dr. Kodermana je imel svoj napis nemškutar dr. Juritsch. Lahko razumljivo, da je udaril pomotoma razbijalec enkrat v temi mesto po Juritschu po bolj obsežnem dr. Kodermanu. Gospodje od JDS, ne lažite tudi v tiskani besedi, ker ustmeno ste že o čisto nedolžnih raztrosili dovolj laži.

vo Italijani radi izrabili koroški plebiscit za svoj ne nasitno roparski žep

Jadransko vprašanje. Po poročilih iz Beograda odide a pogajanjem z Italijo glede Jadranskega vprašanja še tudi general Pešič, namestnik šefa generalnega štaba. Iz te okolščine se sklepa, da se je po posredovanju ministrskega predsednika Vesniča našla možnost, da se prično pogajanja na osnove, ki ne izključuje sporazuma. Dejstvo, da se udeležijo pogajanj tudi visoki častniki, nudi možnost, da se bodo uredile tudi strateške meje med Jugoslaviijo in Italijo.

Trgovska pogodba med Jugoslaviijo in Cehoslovaško bo kmalu gotova, ker je naš minister že tozadevno odpotoval v Prago.

Italija.

Vodstvo socialdemokratske stranke je proglasilo za minuli torek splošni štrajk za dve uri po vsej Italiji in zasednem ozemlju. Stavka je bila uprizorjena kot zahteva; priznanje sovjetske Rusije in osvoboditev političnih zločincev.

Italijanski kralj je izdal štiri amnestijske dekrete. Amnestija se nanaša na dezertarje in na zločine, ki so se zgodili v novih pokrajinah.

Bolgarija.

Občinske volitve, ki so se vršile v Bolgariji 3. t. m. so pokazale sledeči rezultat: Poljedelska stranka 52.997 glasov, komunisti 29.992 glasov, demokrati 7322 glasov, liberalci 3195 glasov, narodnjaki 2656 glasov, široki socialisti 2711, radikalc

1651, Cankovisti 1339, koalicijska stranka 9769, nezavisni 785 glasov.

Rusija—Poljska.

Poljsko-rusko premirje je bilo podpisano v ponedeljek po noči. Premirje se lahko odpoje prvih 21 dni v 48 urah, ali pa v dveh tednih. Ratifikacija se izvrši v 50 dneh. Ratifikacijske listine se bodo izmenjale v Libavi.

Rusko-poljske sovražnosti se nadaljujejo. Poljaki so zasedli Minsk in Molodečno. Pri Sludsku se vrše boji za posest mesta. Istotako so se začeli boji pri Proskurovo in zapadno od Dernažoje.

Ukrajinski vstasi so zasedli Kijew.

Iz Koroške.

Izid glasovanja na Koroškem.

LDU Celovec, 13. oktobra. Pri seji plebiscitne komisije, ki se je vršila danes zvečer ob 22.30 in ki je bila zelo kratka, je predsednik komisije Peck proglasil rezultat plebiscita v koroški coni A, ki je nastopen: Rožek: za Avstrijo 1980, za Jugoslaviijo pa 2318, skupaj 4298; Borovlje: za Avstrijo 6427, za Jugoslaviijo 4981, skupaj 11.408; Velikovec: za Avstrijo 8306, za Jugoslaviijo 2444, skupaj 10.750; Pliberk: za Avstrijo 5312, za Jugoslaviijo 5535, skupaj 10.847. — Skupaj za Avstrijo 22.025, za Jugoslaviijo 15.278, torej skupaj: 37.303.

Avstrija ima torej 6747 glasov večine ali 59%. Na Jugoslaviijo odpade 41% oddanih glasov. Na vprašanje, ali je to oficijelni razglas, je predsednik potrdil in nato je podal naš zastopnik, minister Jovanovič izjavo, da bo svojo vladu o tem obvestil in počakal njenega odgovora. Konstatiral pa je za sedaj, da je 15.278 Slovencev glasovalo za Jugoslaviijo in da kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev na te Slovence ne bo nikdar pozabila in jih tudi ne bo zapustila. Na to izjavo se je gospoda od plebiscitne komisije čudno spogledala. Predsednik Peck je bil očitno razburjen in je izjavil, da bo prihodnja seja jutri ob 11. uri predpoldne.

Naša vojska ukorakala na Koroško. Naše čete so dne 14. oktobra zjutraj vkorakale na Koroško, da ščitijo našo prebivalstvo in njega imetje, ki je skrajno ogroženo po organiziranih in neorganiziranih nemških tolpah. S tem je izpolnjena goreča želja koroških Slovencev. Naše vojaštvo je zasedlo Vetrinjo pri Celovcu, Rožek, St. Jakob v Rožu in Borovlje, nadalje ves velikovski okraj. Naše koroško ljudstvo je povsod prihod naših čet burno pozdravljalo. Poročila pravijo, da sedaj vlada v plebiscitnem ozemlju mir in red.

Naš delegat pri koroški plebiscitni komisiji je vložil protest proti plebiscitu. Protest je podprt z dokazili, da je glasovanje zaključeno pristranskim potem v prilog Nemcev in proti volji koroškega naroda. Ta protest bo predložen vrhovnemu svetu v Parizu, obenem s poročilom plebiscitne komisije.

Naš delegat Jovanovič odstopil. Po poročilu iz Celoveca je naš član plebiscitne komisije za Koroško, Jovanovič odstopil. Sklepni zapisnik plebiscitne komisije je še podpisal, nato pa je javil komisiji, da odstopi! O vzrokih njegovega odstopa se sodi različno.

Nemci grozijo Korošcem. Takoj po zaznanju plebiscita so začeli Nemci z demonstracijami, grožnjami, streli ter napadi na naše ljudi na Koroškem. Demonstracije Nemcev so se vršile v Borovljah, v Bačah so streljali Nemci na naše, v Ribnici grozi nemška druhal s požigom. V ožigled tej nemški podivjanosti se ne smemo čuditi, da je naše prebivalstvo v A coni preplašeno, zbegano in obupano. Glave bodo dvignili naši zavedni Korošci, ko zagledajo zaščito naše vojske. Orožništvo, če še tako pomnoženo, pač ni kos nalogi: ščititi naše proti nasilju in grozodejstvom Nemcev.

Koroški zavedni Slovenci zapuščajo Koroško. Ker so začeli Nemci takoj po razglasitvi plebiscita z opasnimi grožnjami napram koroškim Slovincem, jih je več že zapustilo Koroško in pribežalo v Maribor. Sedaj, ko je zasedla naša vojska A cono, se bodo gotovo zopet vrnili ti begunci. Vprašanje je: Kako dolgo bo držalo naše vojaštvo A pas? Koroški begunci priznavajo sami, da ne zaupajo veliko obljubam naših vlad.

Izletniška vlaka, ki sta vozila ob nedeljah in praznikih na progi Maribor—Grabštain, sta ukinjena.

Volilno gibanje.

Demokratska stranka. Na glavni skupščini v Beogradu so demokrate sestavili proglas na narod. V njem se izjavljajo za državno in narodno jedinstvo zahtevajo agrarno reformo, kmetске zbornice in kmetški kredit — torej točke vzete iz programa ljudske stranke — skrb za invalide in vojne sirote, skrb za obrtnike in trgovce itd. Torej same splošno dobre reči, kakor jih obeta vsak kandidat, kadar gre na agitacijo.

Dalmacija. Voditelji demokratov so šli k doktor Smolaki, voditelju izvenstranske liste, s predlogom, da se sestavi skupna lista vseh naprednih elementov proti ljudski stranki. Demokrati imajo namreč v Dalmaciji pač nekaj voditeljev, a nobenih volilcev, pa gledajo, kam bi se pritisnili. Dr. Smolaka pa tudi ve, da mu ti gospodje ne morejo pomoči z močno četo volilcev in je odgovoril dvoznačno, da ne mora

Politični pregled.

Jugoslavija.

Vest o neugodnem izidu koroškega plebiscita je potrla Beograd in Zagreb. V Beogradu vlada radi glasovanja na Koroškem veliko razburjenje. Beograjsko časopisje zvrča vso koroško polomijo na nemškofilnost ententne komisije in zahteva od vlade, naj zasede naše slovenske kraje na Koroškem tako dolgo, dokler ne bo dognano: s kakimi goljufigami in sleparijami so nas prevarili Nemci in Italijani za posest Koroške. Zagrebško časopisje pa krivi glede Koroške malomarnost beograjske vlade in nečuveno pristranost plebiscitne komisije, ki nemških goljufigivih mahinacij ni samo odobraval, ampak direktno podpirala.

Seja narodnega predstavništva se je vršila 12. t. m. Po prečitanih prošnjah in pritožbah raznih poslancev je prešla zbornica na dnevni red. Predvsem je bilo na dnevnem redu poročilo verifikacijskega odbora, nato pa so izvolili komisijo, ki se bo pečala s preiskavo hrvatskih dogodkov. V to komisijo je bilo izvoljenih 10 poslancev iz vseh strank. Prihodnja seja bo 15. t. m.

Glede jugoslovanskih in italijanskih pogajanj so nastopile nove težkoče. Italijani baje zahtevajo od naših delegatov polnomoč brez vsacega posvetovanja z Beogradom. Kakor je soditi sedaj, še ne bo prišlo tako hitro do teh pogajanj, ker bi goto-

novedati ničesar, ker more o tem sklepati volilni odbor, ki pa se ni sestavljen. Izgleda torej, da tudi izvenstrankarska skupina nima znatnih sil. Zato se tu gi govori, da namerava dr. Smodlaka iz nje izstopiti in ustanoviti lastno stranko. Čudne razmere, kjer lahko nekdo kar čez noč ustanovi svojo osebno stranko! Potemtakem bi nastopile v Dalmaciji sledeče stranke: Izvenstranska, Smodlakova, demokratska, ljudska, komunistov, in seveda še nekaj drugih.

Naša stranka po Hrvaškem. Prihodnji teden se vrše okrajna zborovanja Hrvatske pučke stranke za zagrebsko (17. t. m.), varaždinsko (21. t. m.) in viroviško županijo (24. t. m.).

Hrvatska težačka stranka v Bosni in Hercegovini — stranka, ki je sorodna naši Kmetijski zvezi — je imela več dobro obiskanih shodov in sestankov. Naglašalo se je za sporazumno postopanje s hrvatsko ljudsko stranko in zahtevala složnost vseh kmetov brez razlike vere.

Invalidi. Invalidi zahtevajo, da vsaka stranka postavi na svojo listo enega člana invalidske organizacije.

Liberalni kmetje ali samostojni liberalci, po domače samostojneži, so priredili v nedeljo 10. t. m. shode v Posavju, kjer je govoril liberalci hauptman Sancin, kateri je rajši z rekvizicijami mučil kmetstvo ljudstvo do prevrata, kakor da bi, ker je bil oproščen vojaške službe, šel domu v tužno Istro in pomagat bednemu istrskemu kmetu. Ker je višje cenil svoj lastni žep in interese avstrijskega vojaštva, kot pa kmetске koristi, je rajši rekviriral naprej, vlekel pa je ves čas plačo kmetijskega učitelja. Njegovo delovanje je protikmetsko, pa ker je liberalci in dela za liberalne kmete po shodih reklamo, se mu vse odpušči. Tudi v Zaleu je bil v nedeljo velik dirindaj kot uvod v volilni boj. Stari liberalni znanci izza volilne borbe leta 1911 so bili polnoštevilno zastopani. Glavno besedo sta imela znana liberalca Jošt in Piki in vse, kar se imenuje od leta 1906 narodni strankar, oziroma od leta 1918 demokrat, je naenkrat v objemu s samostojneži. Bog ne daj, da bi kdo rekel, da so samostojneži liberalci. Urek trdi, da je to laž, le slučaj nanese tako, da obstoji Samostojna iz onih ljudi, ki so od nekdanjih liberalci in da je Urek in par drugih častihlepnežev danes hujši liberalci kot Mermolja, akoravno tega ne prizna. Urek je vedno trdil, da ga ne žene hrepenenje po mandatu v Samostojno, ampak le želja koristiti kmetu. S svojim zabavljanjem je le škodoval kmetu, ker je največ kriv, da so se v Posavju tako zelo razpasli komunisti, pač pa se grozno peha za — ljubi mandat ter tuhta noč in dan, kako bi prišel do mandata. Radovedni smo, h kateri stranki bo Urek pristopil, ko propade po volitvah. Gotovo k komunistom, ker ti želijo brez dela dobro živeti in vladati, kakor Urek.

Dnevne vesti.

Naš prestolonaslednik pride v Zagreb. Zagrebški listi javljajo, da pride prestolonaslednik regent Aleksander v krakem v Zagreb, kjer se bode mudil delj časa. Dan njegovega prihoda še ni določen. V Zagrebu ostane baje cele tri tedne. Vse priprave za njegovo bivanje v Zagrebu so že izvršene.

Bolezen škola Mahniča. Škol Mahnič že leži dalje časa težko bolan v Zagrebu. Po poročilih iz Zagreba se je škofova bolezen obrnila tako daleč na slabo, da je življenje vladike na vagi.

Manifestacije in demonstracije, katere so se vršile povodom plebiscita v Celju, v Ljubljani in Zagrebu, so se vršile popolnoma mirno in dostojno. Le naš obmejni Maribor je moral, kakor poročamo na drugem mestu, napraviti nečastno in prav sramotno izjemo.

Obmejni rodoljubi v nedeljo 17. t. m. vsi na obmejni tabor na Kapljo (postaja Brezno ob Dravi). Na vsoporedu tega tabora so gledališke predstave in petje ter veselica. Tabor na Kaplji ima velik pomen za naše obmejne kraje, kjer moramo utrditi potom javno izobraževalnih prireditiv slovenstvo.

Liberalni advokati in Nemci. Kolikokrat se zahteva od naših oblastev ostrejšega nastopa napram Nemcem ter zagritim nemškutarjem. Kakor hitro privijejo oblasti kacega Nemca ali nemškutarja, dere cela rajda liberalnih advokatov v Ljubljano in celo v Beograd, da se ne bi skrivil niti lasek kacemu Nemcu ali nemčurju, ki se je zatekel kot lijent k gospodu dr. Kodermanu, Irgoliču, Lipoldu, Rapocu itd. Ako kdo dvomi o istini teh vrst, naj se potrdi k mariborskemu glavarstvu, kjer mu lahko pokažejo cele zavoje aktov, ki so od liberalnih advokatov skovani ščit za obrambo najzagrizenejših Nemcev in nemškutarjev.

Informacije „Novi dobi“ so zelo dvomljive vrednosti. V zadnji številki piše o našem zaupnem shodu v Ptuj, na katerega je baje prišel sam Verstovšek. Mi pa lahko konstatiramo, da tisti dan dr. Verstovšek Ptujja še od daleč videl ni.

Promet med Ljutomerom in Gornjo Radgono je zopet obnovljen. Osební promet na tej progi je sledeči: 1. Odhod iz Ljutomera 6.22, prihod v Gornjo Radgono 7.12. 2. Odhod iz Ljutomera 17.31, prihod v G. Radgono 18.21. 3. Odhod iz Gornje Radgone 7.57 in prihod v Ljutomer 8.46. Odhod iz Gornje Radgone ob 19.03, prihod v Ljutomer 19.52.

Orožne vaje ustavljene. Radi volitev v konstituanto bodo ustavljeni pozivi na 1 mesečne orožne vaje ter bodo vpoklicani odpušteni 5. novembra.

Dolžnost nabora čehoslovaških podanikov, letnikov 1898, 1899 in 1900. Čehoslovaško ministrstvo

narodne obrambe je odredilo: Vsi čehoslovaški podaniki letnikov 1898, 1899 in 1900, stanujoči v oblasti deželne vlade za Slovenijo, tudi tisti, kateri so se že svoječasno pri konzulatu čehoslovaške republike v Ljubljani zglasili, naj se predstavijo naborni komisiji pri čehoslovaškem konzulatu v Ljubljani, Breg štev. 31, dne 20. t. m., ob 8. uri dopoldne. Vsak mora prinesiti seboj razven potnih listov in drugih legitimacij o svoji identiteti tudi vojaške listine, kakor: dopustnice in odpustnice, izkazi o zadnjem vojaškem pregledavanju. Zoper vsakega, kateri ne izpolni svoje naborne dolžnosti, bo vpeljeno kazensko postopanje.

Iz Maribora.

„Marburgarica“ — jugoslovanski smisel in naš demokratje. Kot nekako narodno zaslugi so pribijali mariborski demokratje svoječasni nakup Kralikove tiskarne in prevzete „Marburgarice“ v slovenske roke. Zagotovilo se je tedaj dejstvo, da bo krenila „Marburgarica“ na jugoslovansko pot v demokratskem duhu. Liberalci so hoteli v oni demokratsko-socialistični eri prikleniti Nemce nase, da bi se ojačili politično. Kako je pisala „Marburgarica“ do plebiscita, je postranska stvar. „Straža“ pa je že konstatirala, da ni nobeden list tako malo poročal o koroškem plebiscitu, kot ravno po demokratskem programu pisana „Marburgarica.“ Pa še ni dovolj, da je ta demokratsko-nemški list molčal o plebiscitu, ravno v tej dobi je začel objavljati: „Marburger Brief“, v katerem narekuje pri nas dvojezični uradni jezik, ki bi bil nujno potreben ravno za prehodno dobo. A mislimo, da taka pisava pač nikakor ni v jugoslov. smislu. „Tabor“ poroča o koroški zmagi, v isti tiskarni in pod istim vodstvom kot divjenarodni „Tabor“ molči demokratsko-nemška „Marburgarica“ o plebiscitu in še hujša na upeljavu nemškega uradnega jezika poleg državne slovenščine. Take narodnostne skoke si pač lahko dovolijo sami naši demokratje, ki posedajo monopol na narodnost.

Dr. Mravlagg, dr. Orosel in dr. Franz so se večeraj 14. oktobra prešerno vozili z avtomobilom po mariborskih ulicah. Kaj to pomeni?

Statist na delo! V Mariboru imamo natančnega, do pličice ves nega statista „Taborovega“ novinarja g. Franja Pirc. Ob priliki orlovskega in sokolskega tabora je zabeležil in objavil ta gospod v mariborskem JDS glasilu vsako zastavico, da vsako evetico, katero je izpostavil ka rodoljub v proslavo Orla ali Sokola. Čudno se nam zdi, da je sedaj ob priliki pobijanja šip po Mariboru ta statistični gospodin naenkrat obmolnil. Sedaj ima več kot dovolj prilike, da lahko napolni celi „Tabor“ s statistično navedbo pobi ih šip, napisov, opreme itd. Pa po Mariboru se govori, da je ta gospod nenadoma zapustil Maribor s statistiko vred. Njegov sodrug Cerne pa je že pod ključem.

„Narodni svet za neodrešeno domovino“, okr. odbor v Mariboru, vabi vse bivše člane Nar. svetov, župane, poslance itd., da nemudoma javijo svoja imena v organizacijski pisarni Sodna ulica 32, da jih prijavi poslovnemu odboru Jadranskega zbora v Zagrebu.

V odsotnosti docenta dr. Matkota je imenovan za njegovega namestnika na medicinskem oddelku mariborske javne bolnice dr. Marinič, ki prevzame i ordinacije dr. Matkota.

Licitacija za dobavo mesa do 1200 kg dnevno za garnizon Maribor za mesec november in december t. l. proti položitvi kaveije od 40.000 K, se vrši dne 23. t. m. ob desetih dopoldne pri mariborski pukovski okružni komandi. Pogoji so v dravski vojašnici, soba 28, dnevno od 10. do 2. ure interesentom v pogled.

Mariborsko gledališče.

Po slabem uspehu, ki ga je dosegla premijera Hebblove „Marije Magdalene“, smo pričakovali, da bo imel g. Skrbinšek pri Schönherrovi „Zemlji“ srečnejšo roko. Toda torkova predstava je marsikaterega obiskovalca našega gledališča precej poparila. Prva sezona je dala Nučičevemu odru dober glas. Če niso bili nastopi igralcev nad povprečnostjo, je pa bila režija tako izborna, da je zbrisala marsikak slab utis, a i pa obratno. V drugi sezoni igra tajno vlogo na odru in za kulisami — lahkomiselnost. Opaža se, da režija pri vseh dosedanjih vpriporitvah kaže površnost, ki ne spada na resen oder. Igralci na deska hi preočitno kažejo, da so igralci, med njimi celo oni, o katerih smo mislili, da so že davno premagali diletantizem. Čudno je, če se dober igralec ne nauči dovolj svoje vloge in ako občinstvo v sprednjih sedežih prej sliši sulkero, nego oni na odru. Mnogo pogreškov v režiji ima tako individualen značaj, da jih je publika začela imenovati po g. Skrbinšku. Schönherrova komedija življenja „Zemlja“ je bila tudi pod režijo g. Skrbinškega. Delo samo ima globoko koncepcijo, je polno dejanj in prizorov, ki se igrajo s čustvi gledalca. V mističnem spajanju zemlje in kmeta se preliva življenje in smrt drug v drugega, žalost prehaja v veselje, tragika v komiko in obratno. Stari Kremen ne mara umreti. Zemlja ga drži. Zemlja, domača gruda, očetovski grunt. Vsi mu želijo smrt, on ve za to, a poln je zdravja in moči, pa jim v sramoto zapleše. Njegov sin Janez čaka dolga leta, da mu oče prepusti grunt. Postaral se je, a ni še živel. Hrepeni po zemlji in po ženi — po otrokih. Stari Kremen hoče pokazati svojo moč in kroti podivjanega konja, ki so se ga drugi bali. Konj ga udari v prsi.

Vsi so upali: zdaj bo po njem. Sin Janez si izbere nevesto v osebi gosposinje pri Kremenovih, Reze, a katero snubi vdovec Ledeni Gruntar, oče treh otrok. Živi v nadi, da bo kmalu postal gospodar Kremenove kmetije. Napovedovalka prerokuje gotovo smrt, sova cvika, stari Kremen čuti, da pada njegova moč. Tudi zemlja se spravlja k zimskemu počitku. Naroči si grob na pokopališču in mizar mu izdela rakev, ki laži pri njem v čumnati. Janez je ves srečen: teše zibelko za mlade Kremenoviče. Stari Kremen pa leži, kri gre od njega, a smrti ni blizu. Pomlači prihaja, zemlja se budi. Plazovi se sujejo v doline, razora na gruda diši. Stari Kremen čuti oživljajoči duh domače zemlje in moč se mu vrača v ude. Ozdravi. A sin Janez je obupan. Reza gre od hiše, da postane mačeha otročičem Ledenega Gruntarja. Zibelka leži sredi sobe in poleg nje razseka stari Kremen svojo rakev, da z deskami zakuri. Star, a poln moči stopa na spomladansko zemljo.

To je ogrodje lepe Schönherrove drame. Dober režiser bi napravil iz nje pravo igralsko umetnino. Toda moral bi imeti zelo srečno roko pri razdelitvi vlog in mnogo skrbí bi moral posvetiti našudiranju posameznih prizorov, da bi se ne izgubile in zarisane črte, ki delajo iz prizorov globoko in polno dejanje. Torkova vpriporitev pa je bila zelo slaba. Starega Kremenja je podal g. Skrbinšek z istimi kretnjami, isto mimiko in enakim glasom kakor mizarja Antona v „Mariji Magdaleni.“ Zdi se, da se g. Skrbinšek ne more povzpeti nad oni povprečen nastop, ki ga vidimo pri njem na odru, za kulisami, na ulici — povsod, kjer se srečamo z njegovimi kretnjami in z njegovim glasom. Kremen je ametski original, toda kmet ni nikdar tako izumetničeno originalen, kakor je bil g. Skrbinšek. Janeza je igral g. Grom. Kakšno nerazumevanje vloge! Gledalec je dobil vtis, da je Janez pregazil precej sveta in se navzel nekmetjskih navad, kar pa je v očitem nasprotju s Schönherjem. Se slabša v tem oziru je bila Reza (ga. Bukšekova). Sele v tretjem dejanju se je zavedla, da se ne suče v salonu, temveč v kmetijski hiši, kjer ni sledu po gospodstvu. Ga. Bukšekova je dobra za salonske vloge, toda iz kmetice napravi nehote — ali pa si preveč zaupa — karikatura. Slaba je bila tudi dekla Katra (gdč. Mezgečeva). Stopicala je po kmetiskem podu kakor po parketu in je s vsem svojim nastopom dokazovala, da ona — gospodična — igra kmetisko dekle. Za take dokaze je nismo vpraševali, ker bi sicer morali tud vprašati, koliko se je naučila svojo vlogo in koliko je bila v zadregi. Slab je bil nadalje zdravnik g. Velušček. Ali je tip vaškega inteligenta brez pretiravanja nemogoč? Ledeni Gruntar (Rasberger) jo je odrezal bolj prisiljeno kakor njegovi dečki. Precej dobra pa je bila napovedovalka (ga. Dragutinovičeva). Izmed vseh oseb je vzbujal največ pozornosti oni, ki je najmanj govoril, a je zato igral do dovršenosti naravno in prosto, ne oziraje se ne na oder ne na občinstvo, imajoč pred očmi sliko priproste kmetске izbe, kakor jo je videl Schönher. Bil je to konjski hlapec — g. Poyhe. Veliki hlapec (g. Simenc) ima preveč izrazit glas in bi bilo dobro, če bi vedel varirati z njim.

LISTEK.

Ksaver Meško:

Življenje ga je ponižalo.

Ponoči in ves prejšnji dan je dežilo, pa je bila vaška cesta ena sama luža. Blato od plota do plota, blato kamor sem stopil, kamor sem pogledal. Nekaj časa sem se res izogibal, delal vsaj obupne poskuse, da bi se nekoliko izognil blatu. Ves trud zastoj. Stopil sem na desno, stopil v blato; stopil na levo, stopil v še večje blato, ki je, kakor v zasmeh mi, glasno čofkalo ob vsakem koraku in brizgalo na vse strani.

To obupno brodenje po morju blata je bilo krivo, da se nisem zmenil za moža, ki sta stala pred krčmo koncem vasi in na koncu mojega trpljenja; zakaj za gostilno se svet požene v mogočnem naporu navzgor — tam bo konec blatu. Veselil sem se že, da kmalu prebredem do tla.

„O, gospod!“ je nenadoma vzkliknil eden možakarjev pred krčmo, brzo pohitel proti meni in mi ves vesel molil roko.

Počasi sem mu prožil svojo in motril prišleca, da bi našel v spominu mesto, kam da ga naj denem. Saj mi je bil ta zdrav, široki obraz znan — a čaj, kje le —?

„Pa me res ne poznate več?“ se je smejal široko in dobrovoljno ter kazal bele, nekoliko prekrepke razvite zobe.

„O, Janžek, vi ste?“

Stresal mi je roko, da mu je zdrsnil izpod suknje hlebeček belega kruha in mu padel v cestno blato.

Oba sva se naglo pripognila za njim. A gibčnejši je bil Janžek: že je držal pšeničnjak v roki, ga ljubeznjivo gledal in snažil blato z njega.

Bilo mi je mučno.

„Skoda ga je, ves se je oblatil. Jaz sem kriv.“

Kaj boste vi krivi, jaz sem taka neroda! In saj ni tako hudo, ga že osnažim, je ugovarjal in me tolažil ter se prijazno smehljaj.

„Pravkar sem ga kupil, bo ravno za južino. V gostilno zdaj hoditi ne kaže. Se prav ne sede človek pa plača že deseti kron.“

„Glej ga,“ sem razmišljal na tihem, „pa se nek daj ni branil gostilne. Se sam je bil gostilničar.“

„Kje pa ste sedaj, Janžek?“ sem vprašal glasno.

Spravil je kruh spet pod suknjo in je zamahnil z roko doli proti Dravi.

„Tam spodaj pri dravskem mostu.“

„A tam je samo ena hiša, kolikor jaz poznam.“

„Ravno moja. Gostilna je bila prej, zdaj je ni mam več.“

Cudil sem se.

„Hodil sem jeseni tam mimo, pa je bila vsa poprpušena, če se prav spominjam.“

„Res, vsa je bila poprpušena. Granate so jo dale. Zdaj sem jo že nekoliko popravil.“

„Menda ste dobili precej vojne odškodnine?“

„Ravno so jo delili.“

„Nisem. Ne vinarja.“

„Potolažite se, jaz tudi ne, dasi sem rešil le go-
lo življenje in edino obleko, ki sem jo ravno imel na sebi, ko sem bežal.“

„Mislili smo že, da ste mrtvi. Govorili so tako. Da le niste!“

„Hvala Bogu, ne se. — A vi, Janžek, kako vam?“

Smehljaj se je venomer, a oči so se mu zazrle mimo mene v daljavo. Zamišljeno in z globljim izrazom, nego so zrle in se mi smehljale do tedaj.

„Tako, tako — za silo. Zena mi je predlanskim umrla.“

„Umrla? Jaz sem vaju poročil.“

„Da, vi...“

Pogladil si je z roko čez čelo, kakor bi brisal spomine na tiste dni.

„Najstarejšo hčerko — šestnajst let ji je bilo — mi je ubila lani granata.“

„Tako? Ubogi Janžek, hudo vas preganja nesreča.“

„Povsod je zdaj dovolj nesreče.“

„Imate še več otrok?“

„Stiri še. Ko bi le kmalu dorasli, da bi mi kaj pomagali. In hišo da bi spet spravil v red, pa že bo. Smehljaj se je venomer, nič ni tožil, nič kazal trpljenja in obupa, dasi sem mu bral z obraza in iz oči, da so ga ti dogodki zelo potrti, in da na tihem hudo trpi.“

Dolgo sva stala sredi blata, ki sva čisto pozabila nanj, govorila, obnavljala stare spomine: kako je bilo tedaj in tedaj, kako je zdaj s tem, kako se godi onemu, kdo da je že umrl izmed tistih, ki smo si bili nekoč dobri znanci in prijatelji. O marsikaterem nisva mislila, da bo odšel od nas tako brzo.

Govorila sva kakor brata, ki se veselita, da sta se po dolgem času zopet sešla. Pa se mi je med pogovorom venomer vrivala misel: Kako ves drugačen je bil v tistih časih, ki jih zdaj preživlja v spominih! Mogočen in oblasten. — Posebno jasno mi je oživel v duši dogodek, kako se je nekoč skoro surovo postavil zoper mene. In po krivici.

Pri sosedni cerkvi, ki sem jo oskrboval tista leta jaz, ker lastnega dušnega pastirja niso imeli, smo ustanavljali šolo. Da ne bi imeli župljani toliko plačil, bi naj bil, vsaj prva leta, pouk v hiši cerkveni-kovi. A šolska občina naj plača letno cerkvi malenkostno svotico v priznanje, da je in ostane mežnarija

last cerkve. Drugi so bili zadovoljni, le Janžek je vzrotil: „Ali naj gre vse v fajmostrov žep?“

Pojasnjeval sem mu, da jaz ne bom imel od tega ne vinarja. Neplodno delo, ni maral slišati.

Ločila sva v nevolji. Kmalu nato je prodal veliko in lepo posestvo, se izselil iz fare, šel za srečo po svetu. Kakor sem zdaj videl, je ni našel.

In glej, kako ves drugačen je zdaj!

Krepko in prijateljsko sva si stisnila roke za slovo.

Tako vesel sem, gospod, da sva se videla. Morda se vidiva še kdaj?“

„Bog daj!“

Ko sem počasi korakal navkreber proti cerkvi, sem postal in se ozrl za njim. Po sredi ceste, po največjem blatu je stopal, tiščal suknjo skrbno, skoro krčevito k telesu, da se mu hlebček ne bi spet izmuznil in mu padel v čolno.

Pa sem mislil: „Kako ga je ponižalo življenje!“

Takoj se mi je, pa oglasilo karajoče in jedko iz globočine srea:

„Ali samo njega? Ne tudi tebe?“ Kakor bi me udaril z bičem, sem globoko sklonil glavo.

„Tudi mene, tudi mene...“

REPERTOIRE

Slov. narodnega gledališča v Mariboru.

Sobota, dne 16. oktobra: Brat Martin. Abon. C-2.
Nedeljo, dne 17. oktobra: popoldne: Hlapci. Izven abon.; zvečer: Kralj na Betajnovi. Izven abon.
Torek, dne 19. oktobra: Zemlja. Abon. A-5.

Mariborska eskomptna banka v Mariboru, Aleksandrova cesta šte. 11.

Telefon šte. 16.

Podružnica: MURSKA SOBOTA.

Sprejema: Vloge na knjižice, na tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju.

Kupuje in predaja: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Izdaje: Čeka nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predujme: Na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih.

Daje kredite: Pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Mala naznanila.

Razna:

Najboljši pisalni stroj
UNDERWOOD
stane samo 18.000 kron.
naroča se pri trditelju

LUDOVIK ŠEF
MARIBOR, Prešernova ul. 1.
Zastopnik „Underwood“ stroja in pomnož. aparata „Opalograph“. Telefon 148. Brzjav: Papiršef, Maribor. 797

Jugoslov. matica
priporoča krojača Mihelč Konrad rod. od Sv. Barbare pri Mariboru, bil je najboljši krojač v Pulju, poslal nedavno žrtve italijanske družali, ki mu je požgala hišo z vso opremo in živi sedaj kot begunec v Mariboru, Volkmerjeva ul. 1, Srabova hiša. Prosi pomoči z krojaškim delom. Izvršuje vsa dela točno in solidno po najnižjih cenah. 816

Nemeblovano sobo samo za prenočišče išče duhovnik. 828

URE
vsake vrste sesrepremejo v popravilo. Zaloga ur zlatnine in srebrnine. Cene smerne. Postrežba točna. **IAN IGNACIJ, MARIBOR** BRAJSKI TRG v gradu (Burg).

OBLEKO.

Priproste in najfinije. Točno in solidno delo. Dobro blago. Ceneje kakor kjerkoli, samo pri: **ALOJZIJ ARBEITER, Maribor, Dravska ulica št. 15, (pri starem mostu).** 401

Preda se:

Rezanega lesa

8 bo 4 vgone, pozneje tudi več, se prodaja. Vpraša se v trgovini Koroška cesta 1, Maribor. 820

Wertheimska blagajna

se prodaja. Gajeva ulica 15. Maribor. 838

Moška obleka

zimski, 2 para moških čevljev, plahta se prola ali zamenja za živila. Vrazova ulica 6/I. Maribor. 835

Po nizki ceni

na prodaj: 2 omari za obleke, 2 nočni omari, 2 postelji v dobrem stanu. Vpraša se naj pri Hmeljak, Maribor, Koroška ul. 6. 836

Službe:

Pridna dekla,

ki bi bila sposobna za vsako delo na manjšem posestvu na deželi, se sprejme takoj. Plača 80 kren in eno novo ebuto na leto. Vpraša se pri Zaff v Pobrežju pri Mariboru. 830

Naročajte naše liste!

POHIŠTVO

LASTNIH IZDELKOV

iz trdega in mehkega lesa se zavoljo pomankanja prostora po znižanih cenah prodaja pri

Peter Hochnegger in dr.
MARIBOR, Koroška cesta 46—53.
Prodaja tudi proti mesečnemu odplačilu. 832

JABOLKE, HMELJ

vsako množino kupuje kakor običajno vsako leto tudi sedaj letos 791

Rudolf Pevec, veletržec v Mozirju
po svojih zastopnikih v sledečih krajih: Maribor, Pesnica, Kungota, Cmurek, St. Andraž pri Velenju, Šmartno v Rož. dolini, Šmartno ob Paki in Mozirje za Gor. Savinjsko dolino. Producenti se naj blagovolijo obrniti direktno na kupovalce, kajti pri velikem obsegu ni možno vsaki stranki iz Mozirja odgovarjati. Plačam najdražje po dnevni ceni. Se priporočam **RUDOLF PEVEC.**

FRANC KRAJNC,

SLIKAR 837

MARIBOR, CVETLIČNA UL. 8

ABSOLVENT MONAKOVSKÉ IN DUNAJ

---SKE UMETNIŠKE OBRTNE ŠOLE---

Izvršuje slikanje sob, napisov, pokrajin, dekoracij in portretov po najnižjih cenah. ---

Prostovoljna sodna dražba

se vrši dne 25. oktobra 1920, ob 9. uri dopoldne na licu mesta v Ložanah pri Mariboru. Proda se hiša, klet in hlev, ter posestvo zapuščine Grarnik, ki meri 4 ha, 35 a 95 m², ter je sodno cenjeno na 43.590 K, koji znesek tvori ob enem izključno ceno.

Zemljišča so arondirana, ter odpade na vinograde v dobrem stanu 2 ha, 15 a, 87 m², ostalo površino tvorijo travniki in njive.

Pogoji so razvidni iz dražbenih pogojev.

Natančnejša pojasnila daje podpisani zastopnik

dr. Franjo Rosina,
odvetnik v Mariboru.

839

ZNANO JE!

da se v veletrgovini manufakturnega blaga **Karel-a Worsche** v Mariboru, Gospodska ulica dobiva vsakovrstno manufakturno blago v največji izbiri po najnižjih cenah

Portland cement

več vagonov ravno došlo pri 882

Ivo Andrašič,

MARIBOR, Vodnikov trg 4.

Cevlje
dokolenice (gamaše) **NAJGENEJE!**
obleko
perilo
SOLIDNO! **terbice za trg**
potne kotare
razno galant.
blago ter vrvi iz prave konoplje
kupite najceneje pri
Jakobu Lah, Maribor
GLAVNI TRG 2. 805

PRESELITEV OBRTI.

Dovoljujem si naznaniti cenj. občinstvu, da sem se preselil iz Glavnega trga na Trg Svobode, kjer je moja prodajalna vseh in najboljših vrst govejega, telečjega in svinjskega mesa vsak dan odprta. Z jamstvom najboljšje postrežbe se priporoča **Vinko Pirš,** mesar — Trg Svobode.